

Centralizētais eksāmens 9.klasei

LATVIEŠU VALODA

Vērtēšanas kritēriji

1.daļa. Teksta satura un valodas līdzekļu analīze (maksimālais punktu skaits – 50)

Standarta SR, izziņas darbības līmenis	Uzdevumi	Atbildes, to iespējamie varianti, komentāri	Punkti	Punkti uzdevumā kopā
1.1.3. I	1.uzdevums. Atzīmē ar "X" pareizo atbildi!	1.1. Nepareizi 1.2. Nepareizi 1.3. Pareizi <i>Ja skolēns atzīmējis kādā atbildē 2 variantus, atbildi neieskaita.</i> <i>Ja skolēns labojis savu atbildi, svītrojot krustiņu, un labojums ir saprotams, skolēna atbilde tiek pieņemta.</i> <i>Ja skolēns atzīmē atbildes ar V, nevis ar X, atbilde tiek ieskaitīta, uzskatot, ka svarīgāka par simbolu ir atbildes izvēle pēc būtības.</i> (Vietā būtu atgādinājums par nepieciešamību vienmēr uzmanīgi lasīt un precīzi izpildīt uzdevuma nosacījumus.) <i>Ja skolēns nesaprotamu labojumu paskaidrojis ārpus uzdevuma teksta laukuma, atbildi neieskaita.</i>	Par katru pareizu atbildi – 1 p.	3
1.1.3. I	2.uzdevums. Sanumurē Anšlava Eglīša dzīves notikumus hronoloģiskā secībā!	4. Tiek publicēts stāsts "Laimes kārtis". 1. Dodas bēgļu gaitās. 5. Sāk piedalīties izstādēs. 2. Mācās gleznotāja studijā. 3. Tiek publicēts stāsts žurnālā "Piesaule". <i>Ja skolēns saprotami labojis savu atbildi, nosvītrojot/aizkrāsojot lodziņus un pierakstot blakus, atbilde tiek ieskaitīta. Ja kāds no cipariem nosvītrots un tā atstāts (nav nekā vietā), neieskaita.</i> <i>Punktu aiz kārtas skaitļa vārda nevērtē.</i>	Par visu notikumu pareizu sakārtošanu hronoloģiskā secībā – 1 p.	1
2.1.2., 3.1.4., 3.1.8. II, III	3.uzdevums. Saliktā pakārtotā teikumā formulē, kā runas traucējumi ietekmēja Anšlava Eglīša raksturu!	Raudzījās uz visu ar ironiju, mēģināja distancēties, nelasīja savus darbus pasākumos. Tiecās sevi pasargāt un savaldīties. <i>Ja skolēns vārds vārdā pārraksta teikumu/teikumus no teksta, atbildi nevērtē (arī pareizrakstību).</i> <i>Ja skolēns atbild, neveidojot pilnu teikumu, vērtē arī nepilna teikuma pareizrakstību.</i>	3.1. Par jēgpilnu, saturīgu atbildi – 1 p. 3.2. Par pareizi izveidotu SPT – 1 p. 3.3. Par ievērotām literārās valodas, gramatikas, ortogrāfijas, interpunkcijas normām – 1 p.	3

2.1.2., 3.1.4., 3.1.8. II	4.uzdevums. Ar ko Anšlavs Eglītis izcēlās citu ārpus Latvijas dzīvojošo latviešu rakstnieku vidū? Formulē atbildi vienkāršā paplašinātā teikumā!	Viņš / A. Eglītis ar rakstniecību pelnīja iztiku. Anšlavs Eglītis vienīgais spēja ar rakstniecību nopelnīt iztiku.	4.1. Par jēgpilnu, saturīgu atbildi – 1 p. 4.2. Par ievērotām literārās valodas, gramatikas, ortogrāfijas, interpunkcijas normām – 1 p. 4.3. Par pareizi izveidotu teikumu pēc uzbūves (vienkāršs paplašināts) - 1 p.	3
2.1.2., 3.1.4., 3.1.8. III	5.uzdevums. Ieraksti tabulā cilvēku vārdu, uzvārdu, kuri palīdzēja Anšlavam Eglītim kļūt par rakstnieku un gleznotāju! Uzraksti, kā viņi atbalstīja A. Eglīti!	5.1. Viktors Eglītis 5.1. Iekārtoja dēlu gleznotāja Valdemāra Tones studijā/V. Tones studijā/gleznotāja studijā. 5.2. Kārlis Skalbe 5.2. Publicēja žurnālā “Piesaule” stāstu/A. Eglīša pirmo stāstu/publicēja viņa stāstu žurnālā. <i>Ja skolēns pirmajā kolonnā ir uzrakstījis tikai rakstnieka vārdu/tikai uzvārdu/ vārdu vai uzvārdu aizstājis ar iniciāli, to neieskaita (prasīts vārds un uzvārds). Pamatojumam jābūt precīzam.</i> <i>Pamatojumu kolonnā nav prasības rakstīt pilnu teikumu, līdz ar to, ja skolēns atbild ar īsu frāzi (“publicēja pirmo stāstu”), ieskaita pareizrakstību arī ar mazo burtu un bez punkta, ja pārējais ir bez kļūdām.</i>	5.1. Par saturiski pareizu atbildi 1. rindā – 1 p. 5.2. Par saturiski pareizu atbildi 2. rindā – 1 p. (<i>Secībai, kurā minēti rakstnieki, nav nozīmes.</i>) 5.3. Par ievērotām literārās valodas, gramatikas, ortogrāfijas, interpunkcijas normām aizpildītajā tabulā – 1 p.	3
3.1.5. III	6.uzdevums. Uzraksti vienā vārdā Anšlava Eglīša literārā talanta iezīmes! Darini lietvārdus ar izskaņu –ums!	6.1. mākslinieciskums/ radošums/gleznieciskums. 6.2. vērtīgums/redzīgums/uzmanīgums/acīgums <i>Neieskaita vārdus, kas neiederas kontekstā, ja nav uztverta pārnestā nozīme (LITERĀRĀ talanta iezīmes). Neieskaita vārdus ar neatbilstošiem priedēkļiem, skolēna paša veidotus vārdus.</i>	Par katru pareizu atbildi – 1 p.	2

2.1.2., 3.1.4., 3.1.8. II, III	7.uzdevums. Saliktā teikumā pierādi, ka Anšlavs Eglītis nepieder pie pavirša darba veicējiem!	Laboja darbus, papildināja, vēlējās, lai darbs ir perfekts. <i>Neieskaita bez sīkāka paskaidrojuma, ja uzrakstīts tikai apgalvojums. Tas jāpierāda, nosaucot vismaz vienu darbību, kas minēta tekstā.</i> <i>Ja skolēns vārds vārdā pārraksta teikumu no teksta, atbildi nevērtējam (arī pareizrakstību).</i>	7.1. Par jēgpilnu, saturīgu atbildi – 1 p. 7.2. Par pareizi izveidotu teikumu pēc uzbūves (saliktu) – 1 p. 7.3. Par ievērotām literārās valodas, gramatikas, ortogrāfijas, interpunkcijas normām – 1 p.	3
3.1.1. II	8.uzdevums. Uzraksti skaidrojumu 3. un 7. rindkopā pasvītrotajam frazeolōģismam!	8.1. Bira kā no pārpilnības raga – saka par to, kas parādās, tiek izveidots lielā daudzumā. Bija ļoti daudz. Tika izdomāti ātri un daudz. Top ātri. 8.2. Neapraktu talantu – ļautu attīstīties spējām. Attīstīt talantu, nezaudēt talantu.	Par katru pēc būtības atbilstošu frazeolōģisma skaidrojumu – 1 p.	2
2.1.2., 3.1.4., 3.1.8. II, III	9.uzdevums. Izlasi apgalvojumus! 1.A. Eglītis bija talantīgs rakstnieks. 2.A. Eglītis bija cītīgs rakstnieks. Izvēlies vienu no apgalvojumiem un pamato to, izmantojot faktus no teksta!	<i>Ja skolēns varianta izvēli parāda apvelkot un raksta tikai pamatojumu, atbildi vērtē.</i> <i>Skolēns drīkst atbildēt vairākos teikumos. Tādā gadījumā valodas normas vērtē visā atbildē.</i> Talantīgs. Priece lasītājus ar savu radošumu un asprātību, pārsteidz ar saviem interesantajiem tekstiem un interesanto sižetu. <i>Atbildē var būt nosauktas konkrētas publikācijas.</i> <i>Jēgpilna atbilde bez fakta – neviens darbs nav nosaukts, tekstā minētās talanta iezīmes nav izmantotas.</i> Talantīgs rakstnieks, jo sarakstījis daudzus darbus. Sarakstīja daudz dzejoļu un tos publicēja. Cītīgs. <i>(Pieņem arī, ja skolēns turpmāk tekstā raksta par “centīgs”, jo tas ir sinonīms.)</i> Laboja, pilnveidoja savus darbus, papildināja utt. <i>Ja pamatojumā minēts tikai tas, ka bija perfekcionists, nepaskaidrojot, kā izpaužas cītīgums, vērtē tikai valodas normas.</i> Teksta fakti izmantojums. <i>Ja skolēns iesaista savā pamatojumā vārdus, frāzes no teksta, atbildi ieskaita.</i> <i>Ja skolēns tikai vārds vārdā pārraksta izvēlēto apgalvojumu un /vai visu teikumu/teikumus no teksta, atbildi nevērtē (arī</i>	9.1. Par jēgpilnu, saturisku atbildi – 1 p. 9.2. Izmantots vismaz 1 fakts no teksta – 1 p. 9.3. Par ievērotām literārās valodas, gramatikas, ortogrāfijas, interpunkcijas normām – 1 p.	3

		<i>pareizrakstību).</i> <i>BET, ja skolēns parāda, ka izmanto citātu, liekot to pēdējās, atbildi vērtē.</i>		
2.1.2., 3.1.4., 3.1.8. III	10.uzdevums. Formulē divus jautājumus par 2. tekstu!	<i>Ja skolēns raksta arī atbildes, tas neietekmē vērtējumu. (Arī valodas normas atbildēs nevērtē.)</i> <i>Skolēns var veidot jautājumus, uz kuriem atbilde ir atrodama tekstā.</i> Piemēri. Kāpēc muižas bēdīgais stāvoklis bija ļoti viegli attēlojams? Kad S. Broka lasīja A. Eglīša "Pansija pilī"? Kad Eglīšiem tiek piešķirts īpašums Inciemā? Kāpēc producenti (..) izdomā ekranizēt A. Eglīša romānu "Pansija pilī"? <i>Skolēns var veidot arī jēgpilnu jautājumu, kas radies pēc teksta izlasīšanas (uz kuru atbilde tekstā nav atrodama).</i> Piemēri. Kāpēc Sonora Broka no grāmatas visvairāk atceras par spargēļu audzēšanu? Kad tika publicēts pirmais A. Eglīša romāna "Pansija pilī" izdevums? <i>Neieskaita jautājumus, kuru formulējumi ir nekonkrēti, pārprotami.</i> <i>Neieskaita jautājumus, kas uzdoti par 1. tekstu vai ir bez loģiskas saistības ar doto tekstu.</i>	10.1. Uzrakstīts jēgpilns, saturiski pamatots jautājums (Kad ...) – 1 p. 10.2. Uzrakstīts jēgpilns, saturiski pamatots jautājums (Kāpēc ...) – 1 p. 10.3. Par ievērotām literārās valodas, gramatikas, ortogrāfijas, interpunkcijas normām - 1 p.	3
3.1.1., 3.1.4., 3.1.8. II, IV	11.uzdevums. 11.1. Kurā nozīmē vārds "uzplaukst" ir lietots teikumā "Ne gluži ideālā vasaras rezidence tomēr palēnām uzplaukst, kļūstot par pansiju, kas avīzes sludinājumā tiek lepnī nosaukta par „pansiju pilī”." Atzīmē ar "X" pareizo atbildi! 11.2. Iesaisti vienkāršā paplašinātā teikumā vārdu uzplaukt, atklājot šī vārda citu nozīmi! (Vārda formu drīkst mainīt.)	11.1. 2. atbilde <i>Ja teikumā atklāta tā pati nozīme, kas dotajā teikumā, to neieskaita, bet pareizrakstību un teikuma uzbūvi vērtē.</i> <i>Ja skolēns atzīmējis atbildē 2 variantus, neieskaita.</i> <i>Ja skolēns labojis savu atbildi, svītrojot krustiņu, atbilde ir saprotama, tā tiek pieņemta.</i> <i>Ja skolēns atzīmē atbildes ar V, nevis ar X, atbilde tiek ieskaitīta. (Skat. 1. uzdevuma vērtēšanu.)</i> <i>Ja skolēns nesaprotamu labojumu paskaidrojis ārpus teksta laukuma, ieskaita, ja tas ir redzams un saprotams.</i>	11.1. Par pareizi atzīmētu atbildi – 1 p. 11.2. Izveidots loģisks teikums, kurā vārds "uzplaukt" lietots jēgpilni un saturīgi vienā no nozīmēm – 1 p. 11.3. Par ievērotām literārās valodas, gramatikas, ortogrāfijas, interpunkcijas normām – 1 p.	3

3.1.7., 3.1.8. II	12.uzdevums. Liec teikumā nepieciešamās pieturzīmes!	Vērtē ar pieturzīmēm atdalītas šādas konstrukcijas: • vienlīdzīgi teikuma locekļi; • divdabja teiciens; • savrupināta apstākļa grupa. Iznesīgs, slaiks, nevainojami baltos kreklos un biksēs ar pletētām vīlēm, viņš pēkšņi iemīlēs pussabrukušo īpašumu, ieraugot caur logu iemeslu, kādēļ neatgriezties te – /, savā dzimtajā Rīgā. <i>Vērtē pieturzīmes tieši šajās konstrukcijās, to robežās (atbilstoši minētajiem standarta SR pamatizglītībā).</i> Pārējās pieturzīmes, nevērtē (neņem vērā). <i>Komats pirms “viņš” liekams, jo tas atdala savrupinātu apzīmētāju teikuma sākumā apzīmējamā vārda priekšā, ja apzīmējamais vārds izteikts ar personas vietniekvārdu, pie kuriem parasti apzīmētāji nemēdz būt. Vērtējums nemainās, vai komats ir lietots, vai nav.</i>	Par katru precīzi atdalītu konstrukciju – 1 p.	3
3.1.1., 3.1.4. I	13.uzdevums. Izraksti no otrā teksta 2. rindkopas nosacījumam atbilstošu piemēru!	13.1. dāsni 13.2. sulainis, <i>muiža, pansija</i> 13.3. romāns, parks, atmosfēra, portiks, epopeja, filma, ekranizācija, neproporcionāli, skrupulozajām, pansija <i>Svešvārdus drīkst izrakstīt pamatformā vai kā tekstā.</i> <i>Lielo/mazo sākuma burtu nevērtē.</i>	Par katru precīzi izrakstītu vārdu – 1 p.	3
3.1.4., 3.1.5., 3.1.6. I	14.uzdevums. Aizpildi tabulu, izrakstot norādīto vārdu no teksta 2. rindkopas!	14.1. ak 14.2. brīvdienas, trīspadsmit, lasāmsstūrītis, ābeļdārzs, pienūdēns, garāmeļot Salikteņus drīkst izrakstīt, kā tie doti tekstā vai pārveidot pamatformā. 14.3. brīvajā/bēdīgais/ senais/ baltajiem/ putekļainās/ skrupulozajām. <i>Drīkst izrakstīt kā tekstā vai pareizi pārveidot pamatformā (piemēram, “brīvā”).</i> <i>Neieskaita divdabjus, piemēram, noplikušās, smakojošām, pārsteidzošā.</i> 14.4. kripatiņa, lasāmsstūrītis Neieskaita “Mārtiņš”. <i>Skolēns drīkst vārdus izrakstīt kā tekstā vai pamatformā.</i> <i>Lasāmsstūrītis - drīkst lietot abās pozīcijās (saliktenis un</i>	Par katru precīzi izrakstītu vārdu – 1 p.	4

		<i>deminutīvs).</i> Jāizraksta TIKAI PRASĪTAIS VĀRDS. <i>Ja izrakstīts vairāk, bet apvilīts/pasvītrots pareizais vārds – ieskaita.</i> <i>Ja izrakstīti vairāki piemēri un abi/visi pareizi – ieskaita.</i> <i>Ja izrakstīti vairāki piemēri, viens/kāds no tiem nepareizs – neieskaita.</i>		
3.1.8. II	15.uzdevums. Izskaidro pieturzīmju lietojumu dotajā teikumā!	15.1. grāmatas (romāna/darba/literāra darba) nosaukums <i>Neieskaita “nosaukums” bez precizējuma, neieskaita “seriāla/filmas nosaukums”.</i> 15.2. atdala palīgteikumu (galveno daļu no palīgteikuma) <i>Neieskaita: pirms “kad” komats, pirms saikļa/mazā vārdiņa, aiz “vecumā”.</i> <i>Neieskaita: atdala teikuma daļas.</i> 15.3. iestarpinājums/iespraudums <i>Skolēns raksta “iespraudījums” – saprotama atbilde, ieskaita, jo valodas normas šajā atbildē nevērtē. Arī “iesprausta teikuma daļa” ieskaita. “Paskaidrojošu vārdu grupa” - neieskaita.</i> <i>Neieskaita: papildus informācija, ciparus liek iekavās, iekavas ierobežo gadskaitli u.tml.</i>	Par katru precīzu skaidrojumu – 1 p.	3
3.1.4., 3.1.7. II, III	16.uzdevums. Pārveido piedāvātos teikumus atbilstoši norādēm tabulā, saglabājot teikumā pausto domu!	16.1. Vienkāršs paplašināts teikums ar savrupinātu pielikumu vai pielikumu grupu. Inese Boka - /, Grūbe un Gints Grūbe - /, seriāla producenti - pie idejas par Anšlava Eglīša romāna ekranizāciju nonākuši, novērojot pilsētnieku atgriešanos laukos. <i>Ja savrupinājums vienā pusē atdalīts ar domuzīmi, bet otrā - ar komatu, neieskaita interpunkciju.</i> <i>Ja skolēns neizveido savrupinājumu, bet teikums pēc uzbūves ir vienkāršs paplašināts, skolēns punktu nesaņem, vērtē tikai valodas normas.</i> <i>Ja skolēna veidotais teikums ir vienkāršs paplašināts un ir izveidots savrupinājums, bet nav saglabāta teikumā paustā doma, vērtē tikai valodas normas.</i> (Piemērs. Inese Boka - /, Grūbe un Gints Grūbe - /, seriāla producenti - pie idejas par Anšlava Eglīša romāna ekranizāciju nonākuši.) 16.2. Vienkāršs paplašināts teikums ar divdabja teicienu. “Pansija pili” sagādās virkni pārsteigumu, ieraugot seriālā pazīstamus aktierus neparastā ampluā. <i>Ja izveidots divdabja teiciens ar daļēji lokāmo divdabi</i>	16.1.-16.3. Par katru loģiski pārveidotu teikumu atbilstoši uzdevuma nosacījumiem – 1 p. (kopā 3 p.) Par ievērotām literārās valodas, gramatikas, ortogrāfijas, interpunkcijas normām katrā teikumā – 1 p (kopā 3 p.)	6

		(ieraudzīdami) vai lokāmo darāmās kārtas pagātnes divdabi (ieraudzījuši), vienkāršu teikumu un divdabja teicienu - ieskaita, bet uzskata, ka kļūda ir gramatikā (valodas normas - 0). Ja atstāts/lieki pievienots palīgteikums, saturu un uzbūvi neieskaita, valodas normas vērtē. Ja teikumā nav saglabāta paustā doma, vērtē tikai valodas normas. 16.3. Par saliktu teikumu ar iespraudumu. Vēl pirms bija sākusies šīs daudzsēriju filmas uzņemšana, man, par laimi, gadījās iespēja paviesoties Padures muižā. Ja skolēns iespraudumu ievietojis neiederīgā vietā teikumā, ieskaita. (Piemērs. Vēl pirms bija sākusies šīs daudzsēriju filmas uzņemšana, man, proti, gadījās iespēja paviesoties Padures muižā.) Ja teikumam pievienots vēl kāds palīgteikums/neatkarīga teikuma daļa, ir iespraudums, ir saglabāta teikumā paustā doma - ieskaita. Ja skolēns neuzraksta visu teikumu, bet kādas daļas aizstāj ar daudzpunkti vai divpunkti, teikuma uzbūvi neieskaita, valodas normas – 0 punktu. Ja teikumā paustā doma nav saglabāta, nav loģiska, vērtē tikai valodas normas.		
3.1.4. II	17.uzdevums. Ievieto vārdu atbilstošajā formā!	17.1. Gintam Grūbem 17.2. iepazīstieties	Par katru pareizu atbildi – 1 p.	2

2.daļa. Tekstveide (maksimālais punktu skaits – 30)

Vērtēšanas kritērijs	Snieguma apraksts, līmenis, punkti			
	I	II	III	IV
1.Temata atklāsme	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
0 punktu , ja darbs neatbilst pārsprieduma žanra domrakstam un/vai tematam. Darbs netiek vērtēts.	Saturs daļēji atbilst tematam un pārsprieduma žanram (dominē vēstījuma un/vai apraksta elementi). Skatījums uz problēmu/jautājumu ir vienkāršots un virspusējs. Izteiktās domas ir frāžainas.	Saturs atbilst tematam un pārsprieduma žanram, taču problēma/jautājums atklāts virspusēji, ir novirze no temata. Spriedumi ir trafareti/neveikli, nav iekļauti secinājumi.	Saturs atbilst tematam un pārsprieduma žanram, taču temats ir sašaurināts vai paplašināts. Patstāvīgi spriedumi un secinājumi, taču tie pilnībā neatklāj problēmas/jautājuma būtību un autora personisko attieksmi.	Pārsprieduma saturs pilnībā atbilst tematam. Jautājumi aplūkoti plaši, loģiski un saprotami; tekstā ietverti patstāvīgi spriedumi un secinājumi, atklāta autora personiskā attieksme, atziņas, vērtējums.
2.Teksta struktūra	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Darbs nav plānveidīgs. Trūkst nobeiguma vai ievada. Nav daļījuma rindkopās.	Teksta daļu apjoms ir nesamērīgs. Daļēji ievērots daļījums rindkopās, trūkst saistījuma starp tām; un/vai nav ievērotas atkāpes.	Ievērots daļījums rindkopās, ir vismaz 3 rindkopas, tās ir loģiski izkārtotas, vietām nav saistījuma starp tām, ir ievērotas atkāpes.	Teksts ir plānveidīgs, loģisks, strukturāli vienots. Ievērots daļījums 4 vai 5 rindkopās, tās ir saturiski saistītas. Ir ievērotas atkāpes.
3.Teksta apjoms	1 punkts	2 punkti		
0 punktu , ja domraksta apjoms ir mazāks par 120 vārdiem. Darbs netiek vērtēts.	Teksts daļēji atbilst norādītajam apjomam (120 – 200 v.). Ja teksta apjoms ir 120 – 150 vārdu, kļūdu skaitu reizina ar 2.	Teksta apjoms ir 201 – 300 vārdi. Pārsniegts apjoms neietekmē vērtējumu.		
4.Argumentēšana	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Tekstā izmantoti vispārīgi apgalvojumi, tie nav pamatoti ar faktiem vai autora personisko pieredzi. Darbs ir bezpersonisks.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir sašaurināti vai pārāk vispārīgi. Argumentēšanai izmantota tikai autora personiskā pieredze.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir saprotami, tie ir saistīti ar izklāstītā jautājuma saturu. Argumentēšanai izmantota autora personiskā pieredze un vismaz viens precīzi formulēts kultūras/literatūras un/vai nozīmīgu sabiedrisko norišu fakts.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir formulēti skaidri un precīzi. Pierādījumi ir izvērsti un skaidroti, atklājot rakstītāja personisko attieksmi. Argumentēšanai izmantoti 2 vai 3 skaidri un precīzi formulēti kultūras/literatūras un/vai nozīmīgu sabiedrisko norišu fakti un autora personiskā pieredze.

5.Vārdu krājums**	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Tekstā ir vienveidīgs un ierobežots vārdu lietojums, kā arī nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (7–10 gadījumi).*	Tekstā kopumā ir atbilstošs vārdu lietojums, taču ir pieļauta nepamatota vārdu atkārtotāšanās un frāžainība, kā arī nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (4–6 gadījumi).	Tekstā ir atbilstošs vārdu lietojums, taču pieļauts nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (1–3 gadījumi).	Tekstā ir tematam un satura atklāsmei atbilstošs, bagātīgs un precīzs vārdu lietojums. Nav kļūdu.
6.Gramatikas normas**	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Tekstā kopumā ir pieļautas 7–10* atkāpes no literārās valodas normām dažādu vārdformu un/vai sintaktisko konstrukciju lietojumā.	Tekstā kopumā ir pieļautas 4-6 atkāpes no literārās valodas normām dažādu vārdformu un/vai sintaktisko konstrukciju lietojumā.	Tekstā kopumā ir pieļautas 1–3 atkāpes no literārās valodas normām dažādu vārdformu un/vai sintaktisko konstrukciju lietojumā, kas neapgrūtina teksta uztveri.	Tekstā ir ievērotas literārās valodas normas dažādu vārdformu un/vai sintaktisko konstrukciju lietojumā. Nav kļūdu.
7.Ortogrāfijas normas**	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Tekstā pieļautas 7–10* ortogrāfijas kļūdas.	Tekstā pieļautas 4–6 ortogrāfijas kļūdas.	Tekstā pieļautas 1–3 ortogrāfijas kļūdas.	Tekstā ir ievērotas ortogrāfijas normas. Nav kļūdu.
8.Interpunkcijas normas	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
	Pieļautas 7–10* interpunkcijas kļūdas.	Pieļautas 4–6 interpunkcijas kļūdas.	Pieļautas 1–3 interpunkcijas kļūdas.	Tekstā ir precīzi ievērotas interpunkcijas normas. Nav kļūdu.

***11 un vairāk kļūdu** (kritēriji: *Vārdu krājums. Gramatikas normas. Ortogrāfijas normas. Interpunkcijas normas.*) – **0 punktu.**

**** Vārdu krājuma, gramatikas, ortogrāfijas kļūdu veidi (tabula pielikumā).**

Domrakstu nevērtē, ja

- uzdevums nav izpildīts;
- darbs neatbilst kādam no piedāvātajiem tematiem;
- darbs neatbilst apjomam (mazāk par 120 vārdiem);
- darbs nav salasāms vai atrodas ārpus tekstam paredzētā laukuma;
- darbā vērojamas plaģiāta pazīmes;
- darbā ir lasāmi cilvēka cieņu aizskaroši izteikumi.

Vārdu krājuma kļūdu veidi**	Gramatikas kļūdu veidi**	Ortogrāfijas kļūdu veidi**
✓ Vārda nozīmes neizpratne/ neatbilstošas nozīmes vārds. ✓ Neatbilstošs tās pašas vārdšķiras vārds. ✓ Kalkēts vārds. ✓ Vārds svešvalodā. ✓ Liekvārdība, vienas saknes vārdu pārmērīgs atkārtojums. ✓ Valodas stilam neatbilstošs vārds. ✓ Neloģiski izteikumi, saturiski neloģisks teikums.	✓ Neprecīzi piedēkļi/priedēkļi. ✓ Salīdzinājuma formu nepareizs lietojums. ✓ Nenoteiktās/noteiktās galotnes nepareizs lietojums. ✓ Neprecīzs locījums/skaitlis/dzimte. ✓ Darbības vārda formu neprecīzs lietojums. ✓ Vārdu formveidošanas kļūdas. ✓ Kļūdas prievārdu, saikļu lietošanā (ka/kad; jeb). ✓ Nepamatota personas un laiku maiņa. ✓ Nepamatoti izlaists vārds teikumā. ✓ Nepamatoti atdalīti un nepareizi novietoti palīgteikumi, kļūdas sintaktisko saistījumu izveidē. ✓ Nepilnīgi, nepabeigti teikumi, neloģiska vārdu secība teikumā.	✓ Nav ievērota latviešu valodas vārdu pareizrakstība (īso un garo patskaņu, divskaņu pareizrakstība vārdos un vārdformās, pareizs līdzskaņu lietojums vārdu saknē, galotnē un vārdformās, piedēkļu un priedēkļu lietojums vārdos un vārdformās, diakritiskās zīmes trūkums). ✓ Nav ievēroti literārās valodas vēsturisko miju nosacījumi. ✓ Kopā/šķirti rakstāmi vārdi. ✓ Lielo sākumburtu lietošana saliktajos nosaukumos, īpašvārdu rakstība. ✓ Svešvārdu pareizrakstība, cittautu īpašvārdu atveide. ✓ Vārdu saīsināšana. ✓ Vārdu dalīšana pārņemšanai jaunā rindā. ✓ Neuzmanības kļūdas (izlaisti/lieki/pārstatīti burti, trūkst galotnes utt.). ✓ Latviešu valodas alfabētam neatbilstošu burtu lietojums.

3.daļa. Mutvārdu runa (maksimālais punktu skaits – 20)

Vērtēšanas kritērijs	Snieguma apraksts, līmenis, punkti			
	I	II	III	IV
	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
1. Temata atklāsme un runas ilguma ievērošana (vērtē tikai runā)	Temats nav pilnībā izprasts, skatījums ir virspusējs, bezpersonisks. Vērojamas novirzes no temata un/vai nav ievērots runas ilgums, runa ir īsāka par 3 minūtēm.	Temats tikai daļēji ir atklāts runas saturā. Runa nav mērķtiecīga, pieļautas novirzes no temata. Runātāja personiskā attieksme tiek atklāta daļēji, temata aktualitāte nav atklāta; vai nav atklāta runātāja personīgā attieksme, temata aktualitāte ir daļēji atklāta. Runas ilgums pamatā ir ievērots, vai arī vērojamas nelielas nobīdes.	Temats ir nosaukts, izprasts un atklāts teksta saturā, taču tas ir paplašināts vai sašaurināts. Runātāja personiskā attieksme un/vai temata aktualitāte tiek atklāta daļēji. Runas ilgums (3 – 5 minūtes) ir ievērots.	Temats ir nosaukts, izprasts un skaidri atklāts teksta saturā. Ir atklāta runātāja personiskā attieksme, temata aktualitāte tiek atklāta un pamatota. Runas ilgums (3 – 5 minūtes) ir ievērots.
2. Runas uzbūve un runas plūdums (runas plūdumu vērtē gan runā, gan saziņā)	Runas uzbūve tikai daļēji atbilst saziņas situācijai, tajā nav iekļautas vairākas teksta daļas (ievads, nobeigums). Runa ir haotiska. Runā ir nemotivētas pauzes. Runa ir monotona.	Runas uzbūve pamatā atbilst saziņas situācijai, taču tā nav pilnībā pārdomāta, tajā nav iekļauta kāda teksta daļa (ievads, nobeigums). Starp teksta daļām nav ievērota loģiska sasaiste. Var būt pauzes, meklējot vārdus. Pārspīlēti izmanto balss intonācijas. Būtiski atšķiras intonācija un paužu izmantojums runā un saziņā.	Runas uzbūve atbilst saziņas situācijai, saturs ir plānveidīgs un secīgi izklāstīts, tomēr atsevišķas teksta daļas nav proporcionālas – tās ir pārāk izvērstas vai sašaurinātas (piemēram, pārāk garš/īss ievads vai nobeigums). Dažkārt var būt pauzes, meklējot precīzāku izteiksmi. Cenšas izmantot balss intonāciju.	Runas uzbūve pilnībā atbilst saziņas situācijai. Runa ir strukturēta, teksta daļas (ievads, galvenā daļa, nobeigums) ir saturiski saistītas un samērīgas. Runā brīvi un pārliecinoši. Maina balss intonācijas, lai uzsvērtu teiktā jēgu.
3. Argumentēšana (vērtē tikai runā)	Runā izmanto vispārīgus apgalvojumus, nepamato tos ar faktiem. Runa ir bezpersoniska. Nav	Argumentēšanai izmanto tikai personisko pieredzi vai tikai faktus par sabiedriskajām un/vai kultūras norisēm	Argumentēšanai izmanto personisko pieredzi un vismaz vienu saprotami formulētu faktu par	Argumentēšanai izmanto personisko pieredzi un skaidri un precīzi formulētus faktus par sabiedriskajām

	sasaistes ar informatīvu tekstu vai literāru darbu.	Latvijā/pasaulē. Pamatojumam neizmanto informatīvu tekstu vai literāru darbu, kas saistīts ar izvēlēto tematu.	sabiedriskajām un/vai kultūras norisēm Latvijā/pasaulē. Izmanto vispārīgu informāciju no informatīva teksta vai literāra darba, kas saistīts ar izvēlēto tematu.	un/vai kultūras norisēm Latvijā/pasaulē. Pamatojumam izmanto informatīvu tekstu vai literāru darbu, kas saistīts ar izvēlēto tematu.
4. Vārdu krājums un gramatika* (vērtē gan runā, gan saziņā)	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
*0 punktu , Vārdu krājums ierobežots, traucē uztvert stāstījumu, neveido atbildi.	Nepietiekams vārdu krājums un grūtības vārdu izvēlē, izklāstot temata saturu un atbildot uz jautājumiem. Runas situācijai un komunikācijas nolūkam nepiemērots vārdu lietojums un pēc formas vienveidīgi izteikumi. Runā pieļauj nozīmīgas vārdu krājuma un/vai gramatikas kļūdas, kas traucē uztvert stāstījumu un atbildes uz jautājumiem. Atbildes uz jautājumiem formulētas neskaidri, nepabeigtos teikumos vai frāzēs. Nav saskaņots laiks, dzimte, locījumi.	Pietiekams vārdu krājums, lai izklāstītu skaidri runas saturu un atbildētu uz jautājumiem; taču atsevišķos gadījumos ir grūtības precīzu vārdu izvēlē, izpaužas liekvārdība. Runā pieļauj vārdu krājuma un/vai gramatikas kļūdas, kas apgrūtina uztvert stāstījumu un atbildes uz jautājumiem. Atbildot uz jautājumiem, vārdu krājums un valodas lietojums būtiski atšķiras no sagatavotā stāstījuma.	Pietiekams vārdu krājums, lai izklāstītu runas saturu un atbildētu uz jautājumiem; runas situācijai un komunikācijas nolūkam atbilstošs vārdu lietojums. Runā un atbildēs uz jautājumiem pieļauj vārdu krājuma un/vai gramatikas kļūdas, bet tās netraucē uztvert stāstījumu un atbildes uz jautājumiem.	Plašs, bagāts vārdu krājums (piemēram, sinonīmi, frazeoloģismi un citi iederīgi valodas līdzekļi). Runas situācijai un komunikācijas nolūkam atbilstošs vārdu lietojums, kas ļauj brīvi, skaidri un pārliecinoši izteikties par tematu un atbildēt uz jautājumiem. Runā un atbildēs uz jautājumiem pieļauj dažas nebūtiskas vārdu krājuma un/vai gramatikas kļūdas.
5. Saziņa (jautājumu izpratne un atbildes uz jautājumiem)*	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
*0 punktu , ja nespēj vai atsakās atbildēt uz jautājumiem.	Atbild vismaz uz vienu jautājumu. Jautājumus izprot daļēji, nespēj skaidri formulēt savu atbildi.	Atbild uz abiem jautājumiem. Jautājumus izprot, taču atbildes ir īsas, formālas vai pārāk vispārīgas.	Atbild uz abiem jautājumiem. Jautājumus izprot, domu izklāsts skaidrs, taču kāda no atbildēm daļēji atklāj viedokli, attieksmi, vērtējumu.	Atbild izvērsti, precīzi un skaidri uz abiem jautājumiem. Spēj brīvi pamatot savu viedokli, attieksmi, vērtējumu.

****Runas traucējumus, akcentu un neverbālos izteiksmes līdzekļus nevērtē.**